

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد گچساران

دانشکده علوم انسانی، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد M.A.

رشته تحصیلی: الهیات و معارف اسلامی

گرایش: فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:

بررسی فقهی مصرف مواد مخدر صنعتی و عوامل افزایش آن در شهر دهدشت از

سال ۱۳۹۴-۱۳۹۶

استاد راهنما:

دکتر سید عطاءالله افتخاری

پژوهشگر:

چراغعلی فروغی زاده

تابستان ۱۳۹۷

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد گچساران

دانشکده علوم انسانی، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی
پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد M.A.

رشته تحصیلی: الهیات و معارف اسلامی

گرایش: فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:

بررسی فقهی مصرف مواد مخدر صنعتی و عوامل افزایش آن در شهر دهدشت از

سال ۱۳۹۴-۱۳۹۶

هیأت داوران:

۱- دکتر سید عطاءالله افتخاری

۲- دکتر محمد شفیعی

۳- دکتر ارسلان کوشا

پژوهشگر:

چراغعلی فروغی زاده

تابستان ۱۳۹۷

کلیه حقوق برگرفته از نتایج مطالعات ابتکارات و نوآوری‌های این پایان نامه متعلق به دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران است.

استاد راهنما: دکتر سید عطاءالله افتخاری

باسمه تعالی

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجناب چراغعلی فروغی زاده دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته الهیات و معارف اسلامی گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی که در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۵ از پایان نامه خود تحت عنوان «بررسی فقهی مصرف مواد مخدر صنعتی و عوامل افزایش آن در شهر دهدشت از سال ۱۳۹۴-۱۳۹۶» با کسب نمره ۱۷/۹۹ و درجه خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجناب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده‌ام.

۲- این پایان نامه رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره‌برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه را داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجناب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: چراغعلی فروغی زاده

تاریخ و امضاء: ۱۳۹۷/۰۶/۱۵

معاونت پژوهش و فناوری

بنام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بایاری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعلامی فرهنگ و تمدن بشری، مادانشجویان و اعضاء هیأت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصلح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

همسر و مادر عزیزم که همواره همراه و تکیه گاهم بوده‌اند

سپاسگزاری:

با تقدیر و تشکر از استاد محترم جناب آقای دکتر سید عطاءالله افتخاری که با دقت نظر خاص خودشان نکات بسیار مهم و برجسته‌ای را به نگارنده یادآور شدند و مرا در طی مراحل مختلف این تحقیق راهنمایی نمودند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
	فصل اول: کلیات پژوهش
۳	۱-۱- مقدمه.....
۴	۲-۱- بیان مسئله.....
۵	۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۶	۴-۱- اهداف تحقیق.....
۶	۵-۱- پرسش‌های تحقیق.....
۷	۶-۱- فرضیه‌های تحقیق.....
۷	۷-۱- روش تحقیق.....
۷	۸-۱- ساختار تحقیق.....
	فصل دوم: مروری بر ادبیات و پیشینه تحقیق
۹	۱-۲- مفاهیم.....
۹	۱-۱-۲- واژه قاچاق.....
۱۰	۲-۱-۲- اعتیاد.....
۱۵	۱-۲-۱-۲- انواع اعتیاد.....
۱۵	۱-۱-۲-۱-۲- اعتیاد جسمی.....
۱۵	۲-۱-۲-۱-۲- اعتیاد روانی.....
۱۶	۳-۱-۲-۱-۲- اعتیاد مجازی.....
۱۶	۲-۲-۱-۲- عوامل اعتیاد.....
۱۶	۱-۲-۲-۱-۲- عوامل فردی.....
۱۶	۲-۲-۲-۱-۲- عوامل اجتماعی.....
۱۷	۳-۲-۲-۱-۲- مسائل اقتصادی.....
۱۸	۳-۱-۲- ماده مخدر.....
۲۰	۴-۱-۲- موادمخدر صنعتی.....
۲۰	۱-۴-۱-۲- انواع طبقه‌بندی موادمخدر صنعتی.....
۲۰	۲-۴-۱-۲- انواع مخدرهای صنعتی.....
۲۰	۱-۲-۴-۱-۲- کریستال.....
۲۳	۲-۲-۴-۱-۲- کراک.....

- ۲۵.....۲-۱-۴-۳-متادون
- ۲۶.....۲-۱-۴-۲-ال اس دی
- ۲۷.....۲-۱-۴-۵-اکستاسی
- ۲۸.....۲-۱-۴-۶-آمفیتامین
- ۲۸.....۲-۱-۴-۷-جی اچ بی
- ۲۸.....۲-۱-۴-۸-شیشه
- ۳۰.....۲-۱-۴-۹-کتامین
- ۳۰.....۲-۱-۴-۱۰-مسکالین
- ۳۰.....۲-۱-۴-۱۱-پان پراگ(ناس)
- ۳۲.....۲-۱-۴-۱۲-قرص اکس
- ۳۳.....۲-۱-۴-۱۳-دیفنوکسیلات
- ۳۴.....۲-۱-۴-۱۴-نالترکسون
- ۳۶.....۲-۱-۴-۱۵-کوکائین
- ۳۷.....۲-۱-۴-۱۶-حشیش یا کانابیز
- ۳۸.....۲-۱-۴-۱۷-مرفین
- ۳۹.....۲-۱-۴-۱۸-هروئین
- ۳۹.....۲-۱-۵-شیوه قاچاق مواد مخدر
- ۴۰.....۲-۱-۵-۱-قاچاق از طریق مرزهای مجاز
- ۴۰.....۲-۱-۵-۲-قاچاق به روش جاسازی
- ۴۰.....۲-۱-۵-۳-قاچاق به صورت شبکه و باند
- ۴۱.....۲-۱-۶-عوامل ویژه ارتکاب قاچاق مواد مخدر
- ۴۱.....۲-۱-۶-۱-پایین بودن سطح سواد عمومی
- ۴۱.....۲-۱-۶-۲-سنت اجتماعی و باورهای نادرست
- ۴۱.....۲-۱-۶-۳-اعتیاد والدین و قاچاق مواد مخدر
- ۴۲.....۲-۱-۶-۴-دسترسی به مواد مخدر
- ۴۲.....۲-۱-۶-۵-بیکاری و روند رو به رشد آن
- ۴۳.....۲-۱-۶-۶-گسترده‌گی مرزها و عدم امکان کنترل دقیق آنها
- ۴۳.....۲-۱-۷-۱-روش‌های مبارزه با مواد مخدر
- ۴۳.....۲-۱-۷-۱-۱-لزوم ایجاد اصلاحاتی در قوانین و مقررات موضوعه
- ۴۳.....۲-۱-۷-۲-از طریق ارزش‌ها و اعتقادات مذهبی
- ۴۴.....۲-۱-۷-۳-از طریق ارشاد فرهنگی در کتاب‌های درسی و کمک درسی
- ۴۴.....۲-۱-۷-۴-از طریق رسانه جمعی
- ۴۵.....۲-۱-۷-۵-غنی کرده اوقات فراغت

۴۵ استفاده از فناوری نوین	۶-۷-۱-۲
۴۵ توزیع کنندگان مواد مخدر	۸-۱-۲
۴۶ مستندات فقهی در مورد مواد مخدر	۹-۱-۲
۴۸ بیان فتاوی‌ای مراجع عظام در مورد مواد مخدر	۱۰-۱-۲
۴۹ مواد مخدر در ابواب فقهی و حقوقی	۱۱-۱-۲
۵۵ استعمال و قاچاق مواد مخدر و جرایم مربوط به آن در فقه	۱۲-۱-۲
۵۵ سابقه تاریخی مواد مخدر در فقه	۱-۱۲-۱-۲
۵۵ حکم تکلیفی	۲-۱۲-۱-۲
۵۶ حرمت استعمال مواد مخدر	۱-۲-۱۲-۱-۲
۵۷ روایات	۱-۱-۲-۱۲-۱-۲
۵۷ حکم عقلی	۲-۱-۲-۱۲-۱-۲
۵۸ حرمت از باب اکل سم و اضرار شخصی و اجتماعی	۳-۱-۲-۱۲-۱-۲
۵۹ حرمت از باب قاعده‌ی حرمت اسراف	۴-۱-۲-۱۲-۱-۲
۵۹ حرمت از باب قاعده حرمت مقدمه حرام	۵-۱-۲-۱۲-۱-۲
۶۰ حرمت تولید، معاملات و قاچاق مواد مخدر	۳-۱۲-۱-۲
۶۰ قاعده لاضرر	۱-۳-۱۲-۱-۲
۶۱ قاعده حرمت اعانت بر اثم و عدوان	۲-۳-۱۲-۱-۲
۶۱ قاعده حرمت مقدمه‌ی حرام	۳-۳-۱۲-۱-۲
۶۲ قاعده‌ی نفی سبیل	۴-۳-۱۲-۱-۲
۶۲ احکام وضعی در خصوص مواد مخدر	۴-۱۲-۱-۲
۶۲ سفاهت و محجوریت معتاد	۱-۴-۱۲-۱-۲
۶۳ بطلان جمیع معاملات مواد مخدر	۲-۴-۱۲-۱-۲
۶۴ عدم تملک سرمایه‌های کسب شده به وسیله قاچاقچیان	۳-۴-۱۲-۱-۲
۶۴ مبانی نظری تحقیق	۲-۲
۶۴ نظریه مرتن	۱-۲-۲
۶۶ نظریه دورکیم	۲-۲-۲
۷۰ نظری کنش متقابل نمادین یا نظریه برچست زنی	۳-۲-۲
۷۲ نظریه جرج زیمل	۴-۲-۲
۷۳ نظریه مکتب اقتصادی	۵-۲-۲
۷۳ پیشینه تحقیق	۳-۲
۷۳ تاریخچه مواد مخدر	۱-۳-۲
۷۵ تاریخچه مواد روان‌گردان	۲-۳-۲
۷۷ پیشینه تحقیقات انجام شده	۳-۳-۲

۲-۴- متغیرهای تحقیق ۷۹

فصل سوم: روش انجام تحقیق

۳-۱- نوع تحقیق و روش انجام آن ۸۱
۳-۲- روش گردآوری اطلاعات ۸۲
۳-۳- جامعه و نمونه آماری و روش نمونه گیری ۸۲
۳-۴- روایی ابزار جمع‌آوری داده‌ها ۸۳
۳-۵- پایایی ابزار جمع‌آوری داده‌ها ۸۳
۳-۶- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها ۸۳

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱- توصیف یافته‌های پژوهش ۸۵
۴-۱-۱- بر حسب شغل ۸۶
۴-۱-۲- بر حسب جنسیت ۸۷
۴-۱-۳- بر حسب تأهل ۸۸
۴-۱-۴- بر حسب تحصیلات ۹۰
۴-۱-۵- بر حسب سن ۹۱
۴-۲- آمار توصیفی سؤال‌های پژوهش ۹۳
۴-۳- آزمون سؤال‌های پژوهش ۱۱۳
۴-۳-۱- قسمت اول پرسشنامه پژوهش ۱۱۴
۴-۳-۲- قسمت دوم پرسشنامه پژوهش ۱۱۴
۴-۳-۳- قسمت سوم پرسشنامه پژوهش ۱۱۵

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۵-۱- نتیجه‌گیری ۱۱۷
۵-۲- پیشنهادها ۱۲۰

پیوست‌ها

پرسشنامه ۱۲۳

منابع و مآخذ

فهرست منابع فارسی ۱۲۷
فهرست منابع غیرفارسی ۱۳۲

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۸۶	جدول (۴-۱): تفکیک بر حسب شغل
۸۷	جدول (۴-۲): تفکیک جنسیت خود معرف ها
۸۸	جدول (۴-۳): تفکیک جنسیت افراد مرتبط
۸۸	جدول (۴-۴): وضعیت تأهل خود معرف‌ها
۸۹	جدول (۴-۵): وضعیت تأهل افراد مرتبط
۹۰	جدول (۴-۶): خود معرف‌ها بر حسب تحصیلات
۹۱	جدول (۴-۷): افراد مرتبط بر حسب تحصیلات
۹۱	جدول (۴-۸): خود معرف‌ها بر حسب سن
۹۲	جدول (۴-۹): افراد مرتبط بر حسب سن
۹۳	جدول (۴-۱۰) آمار توصیفی سؤال اول
۹۴	جدول (۴-۱۱): آمار توصیفی سؤال دوم
۹۵	جدول (۴-۱۲): آمار توصیفی سؤال سوم
۹۶	جدول (۴-۱۳): آمار توصیفی سؤال چهارم
۹۷	جدول (۴-۱۴): آمار توصیفی سؤال پنجم
۹۸	جدول (۴-۱۵): آمار توصیفی سؤال ششم
۹۹	جدول (۴-۱۶): آمار توصیفی سؤال هفتم
۱۰۰	جدول (۴-۱۷): آمار توصیفی سؤال هشتم
۱۰۱	جدول (۴-۱۸): آمار توصیفی سؤال نهم
۱۰۲	جدول (۴-۱۹): آمار توصیفی سؤال دهم
۱۰۳	جدول (۴-۲۰): آمار توصیفی سؤال یازدهم
۱۰۴	جدول (۴-۲۱): آمار توصیفی سؤال دوازدهم
۱۰۵	جدول (۴-۲۲): آمار توصیفی سؤال سیزدهم
۱۰۶	جدول (۴-۲۳): آمار توصیفی سؤال چهاردهم
۱۰۷	جدول (۴-۲۴): آمار توصیفی سؤال پانزدهم
۱۰۸	جدول (۴-۲۵): آمار توصیفی سؤال شانزدهم
۱۰۹	جدول (۴-۲۶): آمار توصیفی سؤال هفدهم
۱۱۰	جدول (۴-۲۷): آمار توصیفی سؤال هجدهم
۱۱۱	جدول (۴-۲۸): آمار توصیفی سؤال نوزدهم
۱۱۲	جدول (۴-۲۹): آمار توصیفی سؤال بیستم

- جدول (۴-۳۰): آمار توصیفی سؤال یک ۱۱۴
- جدول (۴-۳۱): آمار استنباطی سؤال یک ۱۱۴
- جدول (۴-۳۲): آمار توصیفی سؤال دوم ۱۱۴
- جدول (۴-۳۳): آمار استنباطی سؤال دوم ۱۱۵
- جدول (۴-۳۴): آمار توصیفی سؤال سوم ۱۱۵
- جدول (۴-۳۵): آمار استنباطی سؤال سوم ۱۱۵

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۸۶	نمودار(۴-۱): تفکیک بر حسب شغل
۸۷	نمودار(۴-۲): تفکیک جنسیتی خود معرف ها
۸۸	نمودار(۴-۳): تفکیک جنسیتی افراد مرتبط
۸۹	نمودار (۴-۴): وضعیت تأهل خود معرفها
۸۹	نمودار(۴-۵): وضعیت تأهل افراد مرتبط
۹۰	نمودار(۴-۶): خود معرف ها بر حسب تحصیلات
۹۱	نمودار (۴-۷): افراد مرتبط بر حسب تحصیلات
۹۲	نمودار (۴-۸): خود معرفها بر حسب سن
۹۳	نمودار (۴-۹): افراد مرتبط بر حسب سن
۹۴	نمودار (۴-۱۰): آمار توصیفی سؤال اول
۹۵	نمودار(۴-۱۱): آمار توصیفی سؤال دوم
۹۶	نمودار(۴-۱۲): آمار توصیفی سؤال سوم
۹۷	نمودار (۴-۱۳): آمار توصیفی سؤال چهارم
۹۸	نمودار (۴-۱۴): آمار توصیفی سؤال پنجم
۹۹	نمودار(۴-۱۵) آمار توصیفی سؤال ششم
۱۰۰	نمودار(۴-۱۶): آمار توصیفی سؤال هفتم
۱۰۱	نمودار (۴-۱۷): آمار توصیفی سؤال هشتم
۱۰۲	نمودار(۴-۱۸): آمار توصیفی سؤال نهم
۱۰۳	نمودار(۴-۱۹): آمار توصیفی سؤال دهم
۱۰۴	نمودار(۴-۲۰): آمار توصیفی سؤال یازدهم
۱۰۵	نمودار(۴-۲۱) آمار توصیفی سؤال دوازدهم
۱۰۶	نمودار(۴-۲۲): آمار توصیفی سؤال سیزدهم
۱۰۷	نمودار(۴-۲۳): آمار توصیفی سؤال چهاردهم
۱۰۸	نمودار(۴-۲۴): آمار توصیفی سؤال پانزدهم
۱۰۹	نمودار(۴-۲۵): آمار توصیفی سؤال شانزدهم
۱۱۰	نمودار(۴-۲۶): آمار توصیفی سؤال هفدهم
۱۱۱	نمودار(۴-۲۷): آمار توصیفی سؤال هجدهم
۱۱۲	نمودار(۴-۲۸): آمار توصیفی سؤال نوزدهم
۱۱۳	نمودار(۴-۲۹): آمار توصیفی سؤال بیستم

چکیده

مواد مخدر به عنوان یک بلاى اجتماعى، پدیده‌ای شوم و خانمان سوز و بلیه بزرگ جهانی مطرح شده است. این موضوع مسئله ای جهانی است که همه کشورهای به نوعی با آن درگیرند و هر یک با توجه به زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود راه‌حلهایی را برای برخورد با این معضل برمی‌گزینند. آنچه این پدیده را به عنوان بلیه جهانی، تهدیدکننده امنیت ملی و بین‌المللی و عامل تاثیرگذار بر سلامت فکری، جسمی و اخلاقی انسان‌ها تبدیل کرده، قاچاق بین‌المللی آن، گسترش این تجارت سیاه مرگبار و سوء مصرف آن در جهان است. تجارت بین‌المللی انواع مواد مخدر مخصوصاً انواع صنعتی آن پس از تجارت سلاح و مهمات، پرسودترین معامله جهانی است. علی‌رغم وجود کنوانسیون‌های بین‌المللی، تلاش‌های جامعه جهانی و سازمان‌های بین‌المللی، قاچاق بین‌المللی مواد مخدر صنعتی گسترش روزافزون یافته و اقدامات ملی کشورها در مقابله با این پدیده و مبارزه با ترانزیت آن نتیجه بخش نبوده است. نوشتار حاضر که با عنوان بررسی فقهی مصرف مواد مخدر صنعتی و عوامل افزایش آن در شهر دهدشت از سال ۱۳۹۴-۱۳۹۶ فراهم آمده است، در تلاش است، تا با بررسی این موضوع، به تبیین و تشریح انواع مختلف مواد مخدر صنعتی و ارائه راهکارهایی در جهت تقلیل کاهش قاچاق مواد مخدر صنعتی بپردازد. روش تحقیق در پژوهش حاضر، روش توصیفی- پیمایشی بر دو محور مطالعات میدانی (مصاحبه و مشاهدات میدانی) و کتابخانه‌ای استوار می‌باشد. واحد تحلیل در این تحقیق فرد بوده است و حجم نمونه شامل ۱۵۰ نفر از شهروندان شهر دهدشت می باشد که به دو دسته تقسیم شده‌اند، یکی افراد خود معرف که همان افرادی هستند که به اختیار خود اقدام قاچاق مواد مخدر نموده‌اند و دیگری افراد مرتبط که همان دانشجویان رشته حقوق، اساتید و صاحب نظران و جمعی از وکلای دادگستری می‌باشند، این افراد با استفاده از شیوه نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. برای تحلیل پرسشنامه و داده‌های آماری از، روش SPSS، میانگین و تحلیل واریانس داده‌ها تکراره استفاده شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که شرایط اقلیمی، وجود افراد معتاد در خانواده‌ها و بستگان، معاشرت با دوستان معتاد، طلاق یا فوت والدین، تحصیلات پایین فرد و والدین، عدم بهره مندی از تفریحات سالم، سهولت دسترسی به مواد مخدر صنعتی، بیکاری و فقر می‌تواند بر میزان قاچاق مواد مخدر صنعتی موثر باشد.

واژه‌های کلیدی: قاچاق، مواد مخدر، مواد مخدر صنعتی، اعتیاد، شهر دهدشت

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

حدود ۱۰ میلیون نفر در جهان، در شبکه‌های مختلف قاچاق مواد مخدر اعم از تولید، ترانزیت و فروش آن فعالیت می‌کنند تا مواد مخدر مورد نیاز بیش از ۲۲۴ میلیون نفر مصرف‌کننده جهان را تأمین نمایند. مواد مخدر تأثیر عمیقی بر تمامی افراد و جوامع سراسر جهان دارد. در بعد فردی مواد مخدر، سلامت، زندگی و امنیت افراد را با خطر روبرو کرده است. در بعد ملی: ارتباط مواد مخدر با جرایم باعث بروز مناقشات، معضله‌های اجتماعی، تضعیف دولت‌ها و عقب ماندگی کشورها شده است. مخرب‌ترین ماده افیونی در جهان، هروئین است که بزرگ‌ترین کانون تولید آن در جنوب غربی آسیا به ویژه در افغانستان می‌باشد تولید و قاچاق این مواد، ایران، پاکستان و کشورهای آسیای مرکزی را به شدت تحت تأثیر خود قرار داده است. وجود این تعداد معتاد در جهان، بهترین بازار مصرف و مهم‌ترین شاخص تحرک باندهای مافیایی به شمار می‌آید. جمهوری اسلامی ایران در مبارزه با شبکه‌ها، کاروان‌ها و گروه‌های بین‌المللی قاچاق مواد مخدر در فراگیرترین شکل ممکن، همواره حضوری فعال داشته و دارد و در این مسیر بیشترین خسارت‌های جانی و مالی را متحمل شده است. هم‌جواری ایران با مهم‌ترین تولیدکننده مواد مخدر دنیا (کشور افغانستان)، داشتن مرزهای طولانی و مشترک با کشورهای پاکستان و افغانستان، وجود شرایط خاص جغرافیایی و آب و هوایی حاکم بر این مناطق، تنوع مسائل قومی، نژادی و حتی مذهبی و همچنین بی‌ثباتی سیاسی-اجتماعی و دخالت قدرت‌های بیگانه همگی دست به دست هم داده‌اند تا این معضل ابعاد پیچیده‌تری به خود گیرد و امر پیشگیری و مبارزه با آن دشوارتر گردد. شاید بتوان گفت که همه عوامل ذکر شده بالا به نوعی ریشه در شرایط و موقعیت جغرافیایی حاکم در این مناطق دارد. قاچاقچیان مواد مخدر نیز با درک این مسئله و شناخت نسبتاً کامل از آن توانسته‌اند اعمال غیرانسانی خود را نه تنها ادامه دهند، بلکه روزانه به گسترش آن بیفزایند؛ بنابراین با توجه به این مسئله، بر نیروهای انتظامی و نظامی مستقر در این مناطق فرض است که به هر طریق ممکن، از جمله کمک گرفتن از علوم زمین به ویژه علم جغرافیا و شاخه‌های مختلف آن مانند ژئومورفولوژی برای شناسایی این شرایط، فرایندها و اشکال و عوارض موجود در آنها اقدام نمایند تا به این ترتیب با شناخت کامل از محدودیت‌ها و قابلیت‌های جغرافیایی محل مأموریت خویش، طرح‌های امنیتی و انتظامی جامع‌تری را تهیه و در نهایت به اجرا بگذارند. در این پژوهش سعی بر این است تا عوامل محیطی، جغرافیایی، انسانی و... قاچاق مواد مخدر در شهر دهدشت مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۲- بیان مسئله

اعتیاد به مواد مخدر صنعتی و روان‌گردان یکی از بزرگترین معضلاتی است که تمامی کشورهای جهان به نوعی با آن درگیر هستند. تجارت مواد مخدر به قدری پُرسود است که مافیای مواد مخدر در تمامی دنیا ریشه دوانیده است. اعتیاد به مواد مخدر صنعتی، گرایش فرد را به اصول اخلاقی و معنوی و ارزش‌های اجتماعی کاهش می‌دهد به طوری که آسیب‌شناسان اجتماعی، اعتیاد را به مثابه «جنگ بدون مرز» می‌دانند. سازمان بهداشت جهانی مسأله مواد مخدر را در کنار سه مسأله جهانی دیگر یعنی تولید و انباشت سلاح‌های کشتار جمعی، آلودگی محیط زیست، فقر و شکاف طبقاتی از جمله مسائل اساسی شمرده است که حیات بشری را در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در عرصه جهانی مورد تهدید و چالش جدی قرار می‌دهد. ضرورت شناخت ابعاد و سطوح این مسأله اجتماعی زمانی عمیق‌تر درک می‌شود که بدانیم پدیده اعتیاد به مواد مخدر صنعتی، متأثر از توسعه فناوری‌های ارتباطی و باندهای مافیایی و دست‌های پنهان است و از چنان پیچیدگی‌هایی برخوردار شده که سازمان ملل متحد آن را از جرایم سازمان یافته تلقی و اقدام به صدور کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های مختلف برای مقابله با آن نموده است و حجم گسترده تجارت و چرخش مالی مرتبط با قاچاق مواد مخدر صنعتی در سطح جهان و نقش مافیای منطقه‌ای و جهانی این موضوع را بسیار قابل تأمل کرده است. کشور ایران به دلیل شرایط خاص و همجواری با مراکز عمده تولید کننده مواد مخدر و قرار گرفتن در بهترین و کوتاه‌ترین مسیر ترانزیت در چند دهه اخیر گذرگاه انتقال مواد مخدر از افغانستان به اروپا بوده است. متأسفانه در چند سال اخیر مصرف مواد مخدر از سمت مواد مخدر سنتی مانند تریاک و یا حشیش به سمت مواد مخدر صنعتی کشیده شده است که این امر سبب کاهش قیمت و همچنین دسترسی آسان‌تر اقشار مختلف جامعه به آن می‌گردد. وجود زمینه‌های رشد و گسترش مواد مخدر در ایران و قاچاق آن که هم‌اکنون به یک تجارت زیرزمینی تبدیل شده است پیچیدگی اوضاع فعلی را فراهم ساخته است و می‌رود تا به یک بحران اساسی تبدیل شود.

به موازات پیشرفت جوامع، نیازها، نگرش‌ها و الگوهای رفتاری انسان‌ها نیز دچار تغییر و دگرگونی می‌گردد. این دگرگونی از جامعه‌ای به جامعه دیگر و از منطقه‌ای به منطقه دیگر بر اساس موقعیت جغرافیایی، میزان دستیابی به فن‌آوری‌های نوین، پراکندگی و تنوع جمعیتی، میزان علائق و وابستگی به باورهای دیرینه و اعتقادی، سطح رشد آگاهی، زمینه‌های فرهنگی و همچنین وضعیت معیشتی و اقتصادی متفاوت است. در اغلب کشورهای جهان، تکنولوژی ارتباطات و دسترسی به آن تسریع و تسهیل گردیده است. از نشانه‌های بارز این دهکده نوین جهانی تشدید استرس‌ها و فشارهایی است که انسان‌ها خود خالق آن می‌باشند، لذا برای رهایی از این فشارها به دنبال راه‌های گریز هستند به همین دلیل ساخت و در نتیجه مصرف مواد افیونی و مصنوعی به عنوان یکی از راهکارهای مورد استفاده می‌باشد. گسترش روزافزون مواد مخدر و افیونی در تمام زمینه‌ها اعم از تولید، محل و مصرف آن، امروزه نگرانی عمیقی را در جوامع بشری به دنبال داشته و دولتمردان اغلب کشورها با این معضل بزرگ اجتماعی روبه‌رو بوده و همواره سعی